

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, izmili sedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman na avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hoče sam poslati, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Za naročbe brez istodobne vspešljive naročnine se ne obra. — Za oznanila se plačuje od peterestopne petje-vrste po 12 h, če se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Depoziti se izvalé frankovati. — Recepti se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knaševih ulicah št. 6, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagevolje pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Iz šolskega odseka deželnega zbora.

V seji tega odseka zaradi draginskih doklad učitelstvu od dne 14. t. m. je razprava, kakor smo poročali, dospela do glasovanja, le-to pa se je odložilo na drugo sejo, da se zaletijo med tem klubi in morda manjšini, ki je zapretila z obstrukcijo proti poročevalčevim predlogom, odvrne od tega koraka. Ta seja se je vršila 17. t. m. Razprava se je zopet otvorila.

Poročevalec dr. Ferjančič povzame zopet razloge, ki govore za to, da se doklada nakloni vsemu učitelstvu, ženskemu kakor moškemu in ne omeji samo na oženjene učitelje, naglašja, da se med oženjenimi učitelji nahajajo tudi imoviti ljudje, med rodbinskimi očetji tudi taki, katerih otroci so preskrbljeni.

Dr. Šusteršič ostane pri tem, da njegova stranka pritrdi le dokladam za oženjene učitelje.

Poslanec Hribar navaja statistične podatke, dobljene sicer privatnim, potom o razmerju oženjenih in neoženjenih učiteljev ter predlaga doklade vsemu moškemu učitelstvu ter zvišanje stanarine za ljubljanske učitelje.

Poslanec grof Barbo pritrjuje predlogom poročevalca, kateri se potem sprejmejo z večino glasov, protiglasovom klerikalcev in med njimi učitelja Jakliča.

25% doklade so tedaj z večino glasov sprejete, in človek bi mislil, da je stvar vsaj v odseku na korist vsemu učitelstvu dognana. A motil bi se. Že prej so klerikalni poslanci zapretili, da če se tako ne sklene, kakor oni, manjšina, zahtevajo, ne dobe tudioženjeni učitelji ničesar. S tem so napovedali obstrukcijo. To izvesti v zasedanju, ki traja samo še nekoliko dni, ni težavno.

Stvar je torej stala za učitelstvo brezupno in na večstransko željo sklicala se je še seja 18. t. m. Sklep od 17. t. m. se je razveljavil in razprava reasumirala. Poročevalec dr. Ferjančič, da se približa manjšini, stavi predlog, naj se da doklada vsemu moškemu učitelstvu in sicer oženjenim 20%, samskim 10%. Skupni izdatek bi v tem slučaju bil komaj večji, kakor še se 25%, da samo oženjenim učiteljem, ker so samski učitelji večinoma mlajši in imajo nižje plače. Doseže se pa tudi to, da učitelji ne beže iz dežele, kar je vse-kakor iz osira na ljudsko šolstvo obžalovati. Pa tudi to ni obveljalo, sprejel se je z večino glasov predlog klerikalcev, da se vsaj nekaj doseže za učitelje. Poročevalec dr. Ferjančič je nato odložil referat in predlagal za poročevalca poslance Hribarja, kateri se tudi izvoli.

Takose je zgodilo, kar je hotela obstruirajoča manjšina! V nebo bodo vpili priboljški imovitim učiteljem in onim, ki nimajo več skrbi za otroke, v očigled stradaljošem samskem in ženskemu učitelstvu. Klerikalci pa se bodo ponašali in zahtevali zahvalo od učitelstva, rekoča: Vidite; to smo Vam mi priborili, nam se imate zahvaliti zato. Ne, tako ne stoji stvar, marveč tako, da so klerikalci odgrizli samskemu in ženskemu učitelstvu krvavo potreben priboljšek!

Deželni zbori.

Gradec, 19. novembra. Posl. Kokosehinec je utemeljeval svoj predlog glede razširjenja bolnišnice in hiralnice v Ptuj. Predlog se je izročil občinskemu odseku. — Posl. Ornič je poročal v imenu odseka o zgradbi ceste iz Luč skozi Podvolovlek do kranjske meje. — Posl. dr. Dečko je kritikoval poro-

čilo deželnega odbora ter predlagal, naj se vrne v natančno poizvedovanje in poročanje v prihodnjem zasedanju. — Deželni odbornik Stallner je zagovarjal deželni odbor, rekel, da je gornjegrajski okraj že preveč obremenjen s cesto v Kapljo in da je cesta, ki jo zahteva dr. Dečko, koristna le poglavitno za izvoz lesa iz škofovih gozdov. — Dr. Dečko je odgovarjal, da je cesta nujna prometna zahteva in važnejša kot ona v Kapljo. — Odsekov predlog je bil sprejet, dr. Dečko pa odklonjen. Daljša debata se je razvila pri predlogu poslancev dr. Schacherla in Resla glede spremembe občinskega volilnega reda. — Posl. dr. Ploj je izjavil, da bodo Slovenski glasovalci za predlog, toda mnenja je, da je formuliranje zakona težavno ter je potreben mirni preudarek. Tudi ni znano vladno stališče. Zato predlaga, naj se zadeva vrne odseku, da poroča v treh dneh. Ta predlog je bil sprejet.

Celovec, 19. novembra. Predlog posl. Doberniga, naj se uvede monopol na užigalice ter se dohodki tega monopala prepuste deželam, se je izročil deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje. — Posl. Pleschitznig je utemeljeval svoj predlog glede podpore prebivalcem v Tinjah, kjer je toča pobila.

Solnograd, 19. novembra. Solnograškemu deželnemu zboru je zmanjkalo gradiva, sicer bi se ne pečal s tako abotnimi predlogi, kakor se je v včerajšnji seji. Dosedaj še ni nihče slišal, da bi bilo v tej deželi nemštvo v nevarnosti. In vendar je sprejel deželni zbor kar tri zakonske načrte, ki zahtevajo, da se proglasi nemščina za izključni razpravni jezik avtonomnih korporacij in njihovih uradov, kakor tudi za izključni uradni in učni jezik v celi deželi.

Brno, 19. novembra. Volilni odsek je sprejel dva zakonska na-

črta posl. dr. Fuxa glede delitve šolskih oblastni po narodnostih in glede stroškov za šolstvo. Volilna reforma je vzela deželnemu zboru toliko časa, da proračun ne pride na vrsto, temuž se sprejme le polletni proračunski provizorij.

Gorica, 19. novembra. Juridični odsek je predlagal, naj se deželnemu odboru naroči, da se izdela nov deželnozborski volilni red na temelju splošne, direktne in tajne volilne pravice ter naprositi vlado, naj predloži enak zakonski načrt za državni zbor. Sklepanje o teh predlogih se je preložilo na prihodnjo sejo, ker so italijanski poslanci izjavili, da še niso mogli proučiti zadeve.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 19. novembra. Minister notranjih zadev Kristoffy je naznanil 12 renitentnim komitatom, da se jim s 1. decembrom odtegnejo državni prispevki. Nadalje se podeli velikim županom izjemna pravica, da razpolagajo po svoji volji zavtonomnimi uradniki in organizacijah, t. j., da smejo neposlušne takoj opustiti. — Koalicija namestila opozicijskim davkoplačevalcem predpisati komitatno naklado na davke, da se s tem denarjem odškodujejo odpušteni in disciplinirani uradniki.

Novi desidenti so sklenili na včerajšnjem shodu, da smatrajo za potrebno ustanovitev nove stranke, ustavne stranke. Nadalje se je sklenila združitev vseh desidentov pod vodstvom grofa Andrassyja. Po seji starih desidentov se je konstituirala nova ustavna stranka ter sprejela program iz leta 1867, v katerem se zahteva nadalje, da se smejo vladarske pravice izvrševati ob odgovornosti ministrov; stranka želi liberalen napre-

dek v celem javnem življenju.

Ustrahovanje Turčije.

Dunaj, 19. novembra. Ker do včeraj ni bilo sultanovega odgovora, odpluli sta danes iz Pulja križarki »St. George« in »Saigetvar« proti Pirreju, kjer se zbere brodogojce ostalih veselil, da odrine skupno pred Carigrad.

Carigrad, 19. novembra. Včeraj je bil ves dan ministrijski svet, ne da bi se bilo zvedelo, kaj je sklenil. Sultan je baje poslal nemškemu cesarju dolgo brzojavko, v kateri ga prosi za posredovanje. Sultanu je na tem, da odločitev zavleče. Splošno se pričakuje, da se bo zadnji trenotek vdal.

Položaj na Ruskem.

Petrograd, 19. novembra. Car je imenoval generala barona Salzarja za namestnika vrhovnemu gubernatorju na Finskem, ne da bi bil vprašal grofa Vitteja za mnenje. General Salzar ne pozna ne dežela ne ljudi, vsled česar je njegovo imenovanje duhove na Finskem znova razburilo.

Splošni štrajk se je skoraj povsod izjalovil. Ustanovila se je velika organizacija delodajalcev in delavcev da se zoperstavijo političnim štrajkom.

Ločitev cerkve od države na Francoskem.

Pariz, 19. novembra. V senatu se je nadaljevala včeraj generalna debata o tej zakonski predlogi. Naučni minister je zahteval v imenu vlade, naj se zakon sprejme, ki je upravičen vsled papeževnega postopanja. Papež je kršil dolžnosti, ki mu jih je naložil konkordat. Vlada se noče pogajati z Vatikanom, ki ne drži dane besede. Ločitev je potrebna ter bo prinesla cerkvi njeno svobodo, državi pa njeno suvereniteto. Potem je senat sklenil nujnost posvetovanja ter prehod v podrobno razpravo.

LISTEK.

Slovensko-nemška meja na Štajerskem.

Kulturno zgodovinski in narodopisni doneski. Nabrał A. B.

(Dalje.)

Drugi zgodovinski dogodek za Kapljo se je odigral leta 1851. na Podgoršnikovem vrhu (Pokerschnigkogel, 928 m visok, odkoder je impozanten razgled.) Tisto leto se je prikazala blizu Vitanja na nekem drevesu Mati božja. Zbiralo se je od vseh strani toliko lahkovernega ljudstva, da je nastala resna nevarnost, dasi sta politična in cerkvena oblast shajanje prepovedali. To lahkovernost je hotel neki navihani gostilničar v Kaplji izrabiti. Neki večer je na imenovanem hribu mahoma začela visoka smreka. Seveda se je takoj zbralo mnogo radovednežev, ki so zapazili med razsvetljenimi vejami Marijino podobo. Začele so dohajati dan na dan cele procesije občudovat in častiti »čudež«. In še potem, ko je veter odnesel Marijino sliko, so trdile terejalke še vedno, da vidijo Marijo.

Neki pogumen deček je splezal na smreko ter z nožičem izrezal smrekov lub na mestu, kjer so terejalke hotele videti Marijino podobo. Mesto podobe je bil lub namazan z lepom iz pšenične moke. Pozneje je navihani oštir priznal, da je smreko obsul s fosforjem ter sam prilepil Marijino podobo. Toda terejalke še dolgo niso mirovale, temuž so zatrjevale, da je svoječasnno tudi sv. Uršula hodila na ondote smreke, ker je hotela imeti cerkev ali vsaj kapelo, toda brezbožni pastirji so jo pregnali s pokanjem z biči, da se je odselila na goro nad Starim trgom pri Slov. Gradcu, kjer je znana cerkev (gora sv. Uršule). Tako smo zvedeli, česa se svetnice božje najbolj boje.

Narodna zavest se je začela v Kaplji zbuhati že leta 1849. Istega leta pravi dopis iz Kaplje v »Sloveniji«: »Tudi po naših hribih in dolinah slovenski duh veje; pri mojemu prihodu (učitelj Škrjanc) se mi je sicer zdelo, da slovensčina tukaj zelo spi, ali komaj sem bil potem slovensko nedeljako šolo oznanil, ki je serce od veselja igrala ko sim vidil, kako so mladina in odraseni pverveli, katerih število se še zdaj zmiraj množi; — veselo znaninje, de

ljubezin do stare mile majke Slovenije ni popolnoma zadušena v njih persih, ampak de jim je zdravitelja ali zbuditelja treba. — Ob novim letu se je tukaj tudi ustanovilo bravno društvo, v katerem se razum nemških časnikov berejo tudi slovenski: »Slovenija«, »Novice«, »Pravi Slovenec«, »Vedeč« itd. In tako se bomo počasi že vsi zdravili, de smo Slovenci, in de nam je čast biti Slovincem.«

Kaplja je priljubljeno izletišče za turiste. Pridje se gori od Sv. Ožbalta pri Dravi ali pa preko Ostrega vrha. Izletnikom je priporočati zavedno slovensko gostilno Strablekovo.

Sv. Duh na Ostrem vrhu (907 m), ki ga lučanski in arveški Nemci nazivajo »windische Festung«, je najbolj zavedna slovenska župnija v nemškem političnem okraju in pod graškim škofom. Slovenci izborno napredujejo. Leta 1880. so našli še precej Nemcev, dandanes pa v fari pravzaprav ni več Nemcev. Ljudsko štetje leta 1900 je namreč tu izkazano po katastralnih občinah. Sv. Duh obsega Zgoraji Boč (Vurmat), kjer so vsi prebivalci Slovenci, in deloma Veliki Boč (Grosswalz), kjer so našli 660

Slovencev in 27 Nemcev. Ker pa del zadnjega pogorja spada tudi k nemškutarski Selnici ob Dravi, bo teh 27 »Nemcev« vsekakor selniških. Dvorazredna šola je slovenska ter se nemščina poučija le kot drugi deželni jezik. Cerkev je popolnoma slovenska, samo zaradi nemških romarjev je 7 pridig na leto nemških. Pri cerkvi je tudi slovenska posojilnica, ki jo upravlja rodoljubni nadučitelj gosp. Vek. Majcen, obenem tudi vremensko opazovalnico. Posojilnica je pri celjski zvezi. Pri šolskem posloplju je meja lipniškega in mariborskega okrajnega glavarstva. Ker dobi sosednja Selnica šulferajnsko šolo, postane Sv. Duh res slovenska trdnjava, izolirana na vse strani. Razgled z gore Sv. Duha je res velikanski. Podravska podružnica slov. planinskega društva je zaznamovala od Sv. Ožbalta pot na vrh. Pri cerkvi so tri gostilne, v eni teh je tudi knjigo planinskega društva.

Ime Ostri vrh je zelo staro. Napadno pa je izvajanje bivšega župnika Segule, ki je pravil graškemu škofu dr. Schusterju, da je bilo na vrhu nekaj svetišče starogermske boginje Ostere. Kdor je enkrat videl goro brez nemških političnih očal, mora takoj

uganiti, da je Oster vrh zato, ker je — oster.

Cerkev je postavila vdova baronica Stubenberger, roj. Scheitin, leta 1675, in sicer z denarjem, ki si ga je njen soprog, graščak Cmirenburga (Schmierenburg*) pridobil kot grabežni vitez. Baronica Krescencija je bila namreč bogaboječa žena, ki jo je nepošteni denar njenega »blagega pokojnega« soproga pekel na duši. Razvaline roparskega gradu se še vidijo dandanes pod goro. Poprej je bila na mestu sedanje cerkve kapela, ki so jo v času reformacije zažgali. Leta 1600. so se na Ostrem vrhu pojavili skakavci. Cerkev je dobila leta 1693. zidano ograjo ter se je postavila kapela sv. Avguština, ki je bil varuh rži ali ovsa.

Ljudska pravljica pripoveduje, da se je na skali tik sedanje cerkve opetovano prikazoval bel golob — menda sv. Duh. Dotična skala je še dandanes pri domačinih in romarjih v veliki časti ter kljujejo od nje kamenčke, ki jih trosijo po njivah ali jih devajo v denarnico, češ, da potem denarnica ni

* Pravo ime je Zmiloburg (stara Schmeylenburgh) kakor ga navaja tudi prof. Zahn. Zmilo je bilo slovensko ime.

